

דף כט.

עין משפט א.

ח"מ סימן רסז פעיף טז

טז יח. כל זמן שהאבידה אצלו אם נגנבה או אבדה חייב באחריותה כדין שומר שכר.^י

הגה: וי"א דשומר אבידה אינו אלא כשומר חנם, ועיין בסי' ע"ב סעיף ב' לענין משכון.^כ

עין משפט ב.ג.

ח"מ סימן רסז פעיף כה

כה כז. אחרי שמכרן המוצא יש לו רשות להשתמש בדמים, וע"כ אם נאנסו חייב לשלם ואפי' שלא נשתמש בהם בפועל אלא כיון שיש לו רשות להשתמש הרי הם אצלו כשאיילה.^ל כל זה במצא אבידה וטרח ליטפל בה ומכרה, אבל מצא מעות^מ לא ישתמש בהם וע"כ אם אבדו באונס פטור שאינו עליהם אלא כשומר שכר.

הגה: וי"א שאינו עליהם אלא כשומר חנם.

י. רמב"ם בפ"ג מגזילה הלכה י' ופסק כרב יוסף שאמר שומר אבידה כשומר שכר, בב"ק נ"ו ע"ב, ובב"מ כ"ט ע"א, ויש חולקין וסוברין כשומר חנם, וכ"כ הטור בשם ר"י בתוס' מציעא שם ד"ה והוי, ותוס' בקמא שם ד"ה בההיא, והרא"ש בב"מ פ"ב סי' י"ז אבל הב"י כתב שנראה לו שהרא"ש בתשובה כלל צ' סי' ג' פסק כהרמב"ם וכרב יוסף שהוא שומר שכר.

והטעם שהוא כשומר שכר כיון שחייב לעסוק בשיטוח וניעור ושאר צורכי האבידה, ואז כשעוסק בכך פטור מליהן פרוטה לעני, וע"כ הוי שומר שכר. סמ"ע ס"ק ט"ז.

כ. היינו המחזיק במשכון אם דין שומר שכר או חנם וכיון שזה ספיקא דדינא דפטור המחזיק במשכון אבל אם בעל המשכון תפס לא מפקינן מיניה. וכ"כ הסמ"ע.

ל. רמב"ם פ"ג מגזילה הלכה י"ז וכתב ה"ה שם שזה מפורש במשנה וגמ' בב"מ כ"ח ע"ב וכ"ט וכו' טרפון וכדעת רב יוסף דאמר כשומר שכר דמי.

ולפי דעת הרמ"א שמוצא אבידה כשומר חנם א"כ גם כשיש לו רשות להשמש הוי כשומר שכר אבל לא כשואל להתחייב באונסין. סמ"ע ס"ק ל"ח.

מ. וכן מי שהפקידו אצלו מעות לא ישתמש בהן. סמ"ע ס"ק ל"ט.

דף כט:

עין משפט א.

ח"מ סימן רסז פעיף כה

עין בסעיף הקודם

עין משפט ב.

ח"מ סימן רסז פעיף כ

כב. מצא ספרים קורא בהם אחת לשלושים יום ואם אינו יודע לקרות גוללן כל ל' יום^ג, ולעולם לא ילמד בהם דבר שלא למד מעולם ולא יקרא פרשה וישנה אותה ולא יקרא ויתרגם, ולא יפתח בו יותר משלשה דפין, ולא יהיו שנים קורין בשני ענינים^ד אבל לשנים מותר לקרוא בענין אחד אבל לא שלשה.

עין משפט ג.

ח"מ סימן רסז פעיף יח

כג. צריך המוצא לבקר האבידה ולבדקה^ה שלא תיפסד כגון מצא כסות של צמר מנערה אחת לשלושים יום^ו ולא ינערה במקל, ולא ע"י שני בני אדם, ושוטחה על גבי המטה לצורכה בלבד, אבל לא לצורכה יחד עם צורכו^ז, נזדמנו לו אורחים לא ישטחנה בפניהם ואפי' לצורכה שמא תגנב.

ג. שם במשנה. וכתב בנתיבות דוקא ספרי תנ"ך אבל גמרות ושאר ספרים שצריך עיון אסור כלל ללמוד בספרים שמצא.

ד. כ"כ הרמב"ם בפ"י הלכה י"ג ממציא ואבידה, אבל רש"י פירש בהיפך דבשני ענינים קורין דכל אחד קורא מענין שעומד לפניו אבל לא יקראו שנים בענין אחד שבוזה אחד מושך מכאן והשני מושך לכאן ויקרע. והטור כתב דעת שניהם וכתב דעת הרמב"ם באחרונה.

ה. שם במשנה כ"ט ע"ב.

ו. ויותר מכך היא תתקלל, טור. וזה גם הטעם דע"י שנים אין לנערה כי נמתחת יותר ונקרעת. סמ"ע ס"ק כ'.

ז. והטעם שמא ישהה אותה על גב המטה לצורכו בלבד, נתיבות וטעות סופר מש"כ בסמ"ע ותיגנב.

עין משפט ד.ה.

חור"מ סימן רסז פעיף יט

יט **כא.** מצא כלי עץ משתמש בהם לצורכן מעט כדי שלא ירקבו **ק**. ואם כלי נחושת משתמש בהם בחמין אבל לא ישים הכלי ע"ג האש **ר** שמשחיקן. כלי כסף משתמש בהם בצונן **ש** אבל לא בחמין מפני שמשחירין אותם.
מצא מגריפה וקרדום משתמש בהם ברך אבל לא בדברים קשים מפני שמפחיתן.
מצא כלי זהב וזכוכית וכלי פשתן הרי זה לא יגע בהם עד שיבא אליהו.

עין משפט ו.

חור"מ סימן רסג פעיף א

א **א.** מצא שק או חבילה אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו להרים דבר זה בידו אינו חייב ליטפל בהם **ת**, והמודד הוא שאילו היו הדברים שלו אם היה מחזירן לעצמו **א** כך חייב להחזיר של חברו, ואם לא היה מוחל על כבודו אפי' היו שלו כך בשל חברו אינו חייב להחזיר.

עין משפט ז.ז.

חור"מ סימן רסז פעיף כא

כא **כג.** מצא תפילין שם דמיהן ומניחן עליו מיד אם ירצה **ב** שדבר זה מצוי הוא לקנות בכל שעה.

ק. שם מברייתא.

ר. ואפי' לזמן מועט אסור. נתיבות ס"ק י"א ודלא כהסמ"ע בס"ק כ"ג.

ש. כיון ששמירתן בקרקע וע"כ משתמש בהם לפרקים כדי שלא יתעפשו שם בקרקע לא כן כלי זהב שהוא מזוקק אינו מתעפש בהיותו בקרקע. וכלי נחושת מתעפשים אפי' בעודם על גבי קרקע. והטור והמחבר לא הזכירו דין של טמון בקרקע משמע דלא חילקו בזה. סמ"ע ס"ק כ"ד.

ת. ממשנה ב"מ כ"ט ע"ב. והאומד דעת הוא מרבא שם ל' ע"ב.

א. פירוש אם היו מונחין במקום שיש לחוש שיגנבו או יאבדו ולא היה מתבייש מחמת הגזק והיה מטפל בה להכניסה. סמ"ע ס"ק ב'.

ב. כתב הסמ"ע בס"ק ל' הואיל ואינה עשויה אלא למצוותן בלבד ולא לשם תשמיש אחר א"כ ניחא ליה לאדם שימכרו ויעשו בהן מצוה משא"כ בשאר דברים. ומשמע דבשאר דברים הגם שמצויים לקנותן כיון שעל האדם חביב דבר שרגיל בו אסור לשומן ולהשתמש בהם חוץ מתפילין שאדם אינו מקפיד אם יוצא באלו או באלו. ולפ"ז אם האדם מקפיד בתפילין שלו ובכתיבת הפרשיות המהודרות שדאג מסופר מסויים, ועיבוד מיוחד לבתים

עין משפט ט.

ח"מ סימן שמב סעיף א

א. אין השואל רשאי להשאיל אפי' ס"ת שעושה בו מצוה בשאלתו אינו רשאי להשאיל לאחרים^א, ואם השאיל לאחרים אפי' נתקלקל מחמת המלאכה ששאלו הראשון בשבילה חייב^ב אלא א"כ יש לו ראייה שיכול לפטור עצמו^ה אילו היה בידו, כמו שנתבאר בסי' רצ"א סעיף כ"ו.

הגה: מיהו דבר שא"א להבריח^ו ולכפור בו כגון בית או ספינה מותר להשאיל, ועיין בסי' שט"ז סעיף א'.

עין משפט י.

ח"מ סימן רצב סעיף ב

ב. כ"א. המפקיד ס"ת אצל חבירו גוללו פעם אחת לי"ב חודש^ז, ואם כשגוללו פתחו וקרא בו מותר, אבל לא יפתח אותו לעצמו ויקרא בו, וה"ה שאר ספרים.

של התפילין א"כ יהיה אסור לשומן ולהניחן בעצמו ולצאת בהם ידי המצוה אם לא שאדם לא מקפיד שיניחו התפילין שלו עד שיחזרו אליו.

ג. מימרא דריש לקיש בב"מ כ"ט ע"ב, וברייתא שם.

ד. ואם רגיל המשאיל להשאיל לשני או להפקיד אצלו כתב הש"ך בס"ק א' דפטור הראשון. ועיין בפעמוני זהב סי' ע"ב סעיף ג' על הסמ"ע ס"ק כ"א שם ומש"כ.

ה. פירוש שיש לו עדים שמתה אצל השני מחמת מלאכה, ואילו היתה עושה בבית השואל הראשון אותה מלאכה היתה ג"כ מתה בה, אז פטור גם השני. כ"כ הסמ"ע בס"ק ג'. ומיהו שומר חנם או שכר שאין לו רשות להשתמש בפקדון, אם השכירו או השאילו לכו"ע חייב באונסין כדין שולח יד בפקדון. וע"כ כאן נקט רק שואל או שוכר, כ"כ הריטב"א הביאו בב"י. ש"ך ס"ק ג'.

ו. מתשובת הרשב"א ח"א סי' אלף קמ"ה. וביאר שם שלא תאמר מי שהשאיל לא היתה דעתו להשאיל ולעשות חסד אלא לזה, דגרסינן בפ' אלו נערוות כתובות ל"ד ע"ב הניח להם פרה שאולה משתמשין בה כל ימי שאלתה.

ז. בנמצא בעליו בארץ אחרת וכמו שנתבאר אח"כ, והוא מברייטא בב"מ כ"ט ע"ב, ורמב"ם שם הלכה ד' וכת"ק וכן דעת הרי"ף והרא"ש.

וכל זה לצורכה כדי שלא תתעפש, ואם גוללו אחת לשלושים יום זה אינו אלא לצורכו ללמוד תורה, סמ"ע ס"ק מ"ג.

ואע"ג שלגבי מציאה בסי' רס"ז סעיף כ' פסק המחבר אחת לל' יום, י"ל דהמפקיד שאני כיון שהפקידו מדעת ולא אמר לשומר שצריך לגוללו כל ל' יום, ע"כ מספיק פעם לי"ב חודש, אבל דעת הטור שגם בפקדון גוללו אחת לל' יום כמו במציאה וכן דעת רש"י, והב"ח כן פסק, ש"ך ס"ק ל"ד.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלהרד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

ואם פתחו שלא לצורך הס"ת אלא לקרוא בו הרי בכך שלח ידו בפקדון ^ה ונתחייב באונסין.

הגה: כמו שאסור לקרות בו כך אסור להעתיק ממנו אפי' אות אחת ^ט, והנ"מ בעם הארץ אבל תלמיד חכם שאין לו ספר כיוצא בזה מותר לקרות בו ולהעתיק ממנו שודאי על דעת כן ^י הפקידו אצלו.

הגה: במקום שאין ספרים מצויים יכולים בי"ד לכוף לאחד להשאיל ספריו ללמוד מהן ^כ ובלבד שישלמו לו מה שיתקלקלו הספרים.

עין משפט כ. חו"מ סימן שמב סעיף א
עייך לעיל עין משפט ט

עין משפט ל. חו"מ סימן שז סעיף ד

ד. אין השוכר בהמה או כלים רשאי להשכיר לאחר, ואם השכירם לאחר דינו כדין שומר שכר שמסר לשומר אחר שנתבאר בסי' רצ"א סעיף כ"ו דחייב ^ל אף באונסין.

ה. לשון הברייתא ואם בשבילו פתחו אסור, ונראה שהוא א"כ שולח יד ופשוט הוא.
ט. ממדכי בפ' המפקיד סי' רצ"ג.

י. כמו בחנוני לגבי מעות, אבל אם קשר הס"ת או הספר בקשר משונה שגילה דעתו דמקפיד בקריאתו אז ודאי אסור גם לת"ח ואם יקרא בו הוי שולח יד בפקדון, והש"ך בס"ק ל"ה כתב דגם אם מקפיד המפקיד על ההעתקה מ"מ מותר להעתיק מטעם ש"לא יבוזו לגנב כי יגנוב" היינו שאין לבזות למי שגונב ד"ת ומעתיקן וכתב דכן עיקר.

כ. ודייק הפעמוני זהב דדוקא במקום שאין הספרים מצויים אז בי"ד יכולים לכוף, אבל אם מצויים ויכול השואל ללמוד תורה בספרים אחרים אין המשאל חייב להשאיל ואין בי"ד כופה על כך, אבל מ"מ אם רב או דיין זקוק לספר מסויים ע"מ לעיין בו להוציא דין לאמיתו ודאי שכופין אותו אחד שיש לו להשאיל לרב. וגם אם ישנם שנים או שלושה שיש להם אותו ספר הנדרש הראשון חייב לתת לו הספר, והביא ראיות ברורות לכך ע"ש. ועוד כתב דאם לאדם ישנם ספרים וקורא בהם בעצמו ודאי שאינו מחויב להשאיל לאחרים כשהוא בעצמו צריך לו בכל שעה ורק כשיש לו שני ספרים ממין אחד מחויב להשאיל ע"ש.

ל. ואפי' אם יש עדים שנאנסה ביד השני, כל שאין עדים שלא שינה בה לעשות דבר שלא השכירה לזה, ומ"מ נאמן הראשון בשבועה לומר שראיתי שלא שינה בה השני ונפטר אם נאנסה בעדים. וכל זמן שאין עדים שלא שינה או לא נשבע בעצמו אמרינן דשינה והו"ל כשלח בה יד. סמ"ע ס"ק ד'.

עין משפט מ.

ח"מ סימן רצב סעיף ב

עיין לעיל עין משפט י

עין משפט נ.ס.ע.

ח"מ סימן רפז סעיף יח

יח כ. צריך המוצא לבקר האבידה ולבדקה **מ** שלא תיפסד כגון מצא כסות של צמר מנערה אחת לשלושים יום **ב** ולא ינערה במקל, ולא ע"י שני בני אדם, ושוטחה על גבי המטה לצורכה בלבד, אבל לא לצורכה יחד עם צורכו **ט**, נזדמנו לו אורחים לא ישטחנה בפניהם ואפי' לצורכה שמא תגנב.

ח"מ סימן רצב סעיף כא

עיין לעיל עין משפט ז.ח.

מ. שם במשנה כ"ט ע"ב.

נ. ויותר מכך היא תקלל, טור. וזה גם הטעם דע"י שנים אין לנערה כי נמתחת יותר ונקרעת. סמ"ע ס"ק כ'.

ס. והטעם שמא ישהה אותה על גב המטה לצורכו בלבד, נתיבות וטעות סופר מש"כ בסמ"ע ותיגנב.